

Uitvoeringsprogramma Drenthe, Samen Gezond in Beweging 2021-2024

03-06-2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1. Aanleiding	2
1.2. Het Meerjarenbeleidsprogramma als leidraad	3
2. Statisch deel; wat houden we vast over de jaren heen?	4
2.1. Uitgangspunten	4
2.2. Visie	4
2.3. Thema's en ambities	4
2.4. Afbakening definitie	5
Preventie	5
Sport en bewegen	6
2.5. Lopende programma's: wat doen wel al?	7
2.6. De rol van achtergrondkenmerken	10
2.7. Contextueel kader	11
3. Dynamisch deel: speerpunten voor 2021	12
3.1. Toelichting speerpunten	12
3.2. Speerpunten 2021	12
Speerpunt 1: Gezond gewicht	12
Speerpunt 2: Verantwoord middelengebruik	14
4. Proces en uitvoering	16
4.1. Hoe kunnen we een regionale plus aanbrengen op deze speerpunten?	16
4.2. Proces en uitvoering voor 2e helft 2021	17
4.3. Proces en uitvoering voor 2022 t/m 2024	18
Stem van de inwoner	19
5. Infrastructuur en governance	20
6. Monitoring	21
7. Financiering/ dekkingsplan	21
Bijlage 1: inspirerende voorbeelden en geleerde lessen	23
bijlage 2: uitkomsten stemming 2021	24
Bijlage 3: stukken aan de basis van het MJP en UVP	25
bijlage 4: overzicht uitvraag activiteiten sport en preventie lokaal en regionaal	25
bijlage 5: historisch overzicht financiën	26

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Om te komen tot een vitaal en gezond Drenthe is een integrale aanpak, waar de thema's sport en preventie een belangrijk onderdeel van uitmaken, van belang. In Drenthe is er al heel veel ontwikkeld op het gebied van sport en preventie. De kunst is om deze energie te bundelen, versnippering te voorkomen en slagvaardig te blijven. Hierbij is het belangrijk om te zorgen voor verbinding en samenhang.

Zo is er vanuit het programma 'Aan de slag met preventie in Drentse gemeenten' -een programma/project dat belangrijke input biedt voor onderhavig uitvoeringsprogramma- geconstateerd dat binnen verschillende netwerken en organisaties dezelfde thema's worden besproken. Dit infrastructuur- en governance vraagstuk was mede aanleiding voor de Drentse bestuurders van de 12 Drentse gemeenten om binnen het Drents Zorglandschap te komen tot een meerjarenbeleidsprogramma Drenthe, Samen Gezond in Beweging (MJP) voor de periode 2021 t/m 2024. Dit MJP¹ is in afstemming met Zilveren Kruis en de Provincie Drenthe uitgewerkt door de themagroep Sport en Preventie, met wethouder Joop Brink als bestuurlijk trekker. Dit is gedaan in opdracht van het Portefeuillehoudersoverleg Gezondheid & Welzijn en het Portefeuillehoudersoverleg Sport. In oktober 2020 is het MJP Drenthe Samen Gezond in Beweging 2021-2024 vastgesteld in VDG (Vereniging Drentse Gemeenten) verband en ter informatie voorgelegd aan de gemeentebesturen van alle Drentse gemeenten, het Zilveren Kruis en de provincie Drenthe. Er is vanuit de twee VDG overleggen de opdracht gegeven aan de themagroep Sport en Preventie om te komen tot een uitvoeringsprogramma bijbehorend aan het MJP. Dat is het stuk wat u voor u ziet.

Dit document dient als basisdocument voor de verschillende projecten, programma's en activiteiten op het gebied van sport&bewegen en preventie in Drenthe. Het geeft een preventielandschap weer waarin wordt gewerkt aan goede verbindingen en samenwerking met partners. Er wordt hierbij tevens gewerkt aan een gezamenlijke visie. Het uiteindelijke doel is om te komen tot integrale preventie voor alle Drentse inwoners, zowel op regionaal als lokaal niveau. Een netwerk aanpak is hierbij essentieel, wat gebleken is uit de ervaringen binnen de programma's Aan de Slag met Preventie in Drentse Gemeenten, Drenthe Gezond en Drenthe Beweegt. We willen als regio daarbij met name inzetten op de fysieke en sociale leefomgeving (collectieve preventie/gezondheids promotie) en zorgen voor een goede verbinding tussen het

---

¹<https://www.vdgdrenthe.nl/wp-content/uploads/2020/12/1.-Meerjarenbeleidsprogramma-Drenthe-samen-gezond-in-beweging-2021-2024.pdf>

sociaal domein en de (eerstelijns) zorg. Daarbij kijken we wat iemand wél kan, belangrijk vindt en eventueel wil veranderen om samen met de mensen waar het om gaat te kijken of daarbij een steuntje in de rug nodig is die aansluit bij de context van hun leven.

In de totstandkoming van dit Uitvoeringsprogramma is – naast de samenwerking tussen de 12 Drentse gemeenten, Zilveren Kruis en de Provincie Drenthe - nauw contact geweest met (vertegenwoordigers van) de volgende organisaties/netwerken/programma's/interventies: VDG, GGD, Sport Drenthe, Drenthe Beweegt, Drenthe Gezond, Aan De Slag Met Preventie (ADSMP), Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI), CMO STAMM, Huisartsenzorg Drenthe (HZD) en Zorgbelang Drenthe via meerdere brainstorm overleggen. Dit document is dan ook zoveel mogelijk in gezamenlijkheid met al deze partijen opgesteld.

1.2 Het Meerjarenbeleidsprogramma als leidraad

De uitgangspunten, ambities en visie van het MJP Drenthe, Samen Gezond in Beweging zijn leidend voor het totstandkomen, uitvoeren en dynamisch houden van het Uitvoeringsprogramma. Deze worden geschetst in Hoofdstuk 2.

2. Statisch deel; wat houden we vast over de jaren heen?

2.1 Uitgangspunten

- *Samen en integraal:* Werken in sterke netwerkverbanden. We versterken de lokale inzet en creëren regionaal een plus. We werken domein overstijgend aan regionale vraagstukken, benaderen de thema's gezondheid, sport en preventie integraal en kijken daarbij naar achterliggende problematiek. We zetten hierbij in op een netwerksamenwerking.
- *Lerend beleid:* Keuzes worden gemaakt op basis van lerend evalueren en worden vertaald naar lerend beleid.
- *Stimulerende omgeving:* We stimuleren en faciliteren een gezondheid bevorderende omgeving.
- *Gezondheidspromotie:* Het vergroten van de bewustwording, kennis en gezondheidsvaardigheden van inwoners. 'Van medicaliseren naar normaliseren'
- *Sterke infrastructuur:* Voorzieningen, activatie, begeleiding, communicatie en samenwerkingskracht/gedeeld eigenaarschap. We bundelen expertise, kennis en inzet voor de aanpak van regionale maatschappelijke vraagstukken en opgaven. 'Lokaal waar het kan, regionaal waar het meerwaarde heeft en we elkaar kunnen versterken'.
- *Versterken van wat er al is en innoveren waar nodig.*
- *Drent staat centraal:* We zetten de inwoner centraal en sluiten aan bij de belevingswereld van onze inwoners. We praten niet over, maar mét de inwoner.
- *Positieve gezondheid:* Sport en bewegen voor iedereen, een gezonde leefstijl is de norm.

2.2 Visie:

We willen de ervaren gezondheid van Drenten verhogen in een omgeving die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. Hierin draait het om meedoen aan de maatschappij, mentale & lichamelijke gezondheid, dagelijks functioneren, zingeving in het leven en de kwaliteit van leven.

2.3 Thema's en ambities:

1. *Iedereen doet mee;* iedereen in Drenthe doet mee.
2. *Gezonde omgeving;* Drenthe biedt een gezonde omgeving. De gezonde keuze moet de gemakkelijke keuze worden.
3. *Vergroten zelfredzaamheid;* vergroten van de zelfredzaamheid van de Drent.

4. *Sterke infrastructuur*; Versterken van de Drentse infrastructuur door inzet op voorzieningen en accommodaties, activatie en begeleiding, samenwerking en gezondheidspromotie. Beter benutting en verduurzaming van de infrastructuur leidt tot een beter, gezonder, vitaler en talentvoller Drenthe en draagt daarmee bij aan de leefbaarheid in de provincie.
5. *Ontwikkelen gezondheidsvaardigheden*; Het vergroten van de gezondheidsvaardigheden als onderdeel van een leven lang gezond.

2.4 Afbakening

Preventie

Binnen het UVP Drenthe, Samen Gezond in Beweging sluiten we aan bij een visie op preventie die vooral wordt gezien vanuit een gezondheidsperspectief en gezondheidsbevordering. Positieve gezondheid is dan ook één van de uitgangspunten van het UVP. Hierbij gaat het om het vermogen je aan te passen en je eigen regie te voeren in het licht van de sociale, fysieke, mentale en emotionele uitdagingen van het leven. Het accent ligt niet op ziekte, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt en wat zij ervoor nodig hebben om dit te bereiken.² Het gaat om het versterken van de positie van de inwoner/cliënt/patiënt. Door aan de eigen situatie te werken, kan dit ook bijdragen aan preventie.

Ook het 'GROZ' (niet de Z van ziekte, maar de G van gezondheid staat vooraan) heeft een kanteling in de zorg als doel. Binnen GROZ slaan burgers, zorgprofessionals, ondernemers, etc. de handen ineen, zowel op lokaal als nationaal niveau. Gezamenlijk wordt gewerkt aan concrete zorgvernieuwing, met als doel vitaal functionerende burgers in een gezonde economie. De juiste zorg (of ondersteuning) op de juiste plek staat hierin centraal.

Daarnaast is er het concept van 'cure en care' naar 'heal en deal'. Heal en deal gaat uit van het natuurlijk vermogen van mensen om te helen, te groeien, te herstellen, en om te gaan met tegenslagen.

Al deze concepten hebben gemeen dat er niet langer centraal staat wat iemand niet (meer) kan. Het gaat juist om wat iemand wél kan, belangrijk vindt en eventueel wil veranderen. De focus komt dan meer te liggen op het stimuleren van krachten, dan het voorkomen van klachten. Daarbij kan een krachtige sociale basis helpen: een lokale infrastructuur van basisvoorzieningen rondom ontmoeting, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, sport en bewegen,

---

²Institute of Positive Health (IPH) (2021) website <https://www.iph.nl/>

cultuur en veiligheid. Samen vormen die voorzieningen een laagdrempelig vangnet van steun, hulp en zorg (IPH 2021, FvG 2021).³

Bij al deze gezondheidsconcepten staat ook het belang van de sociale en fysieke leefomgeving voor het bevorderen van de gezondheid centraal. Een ongezonde leefstijl is niet alleen een individuele keuze, het wordt sterk beïnvloed door omstandigheden die gezond leven lastig maken of juist stimuleren. (Zie ook: 'de rol van achtergrondkenmerken'). Investeren in achterliggende maatschappelijke factoren heeft een positieve invloed op gezondheid (o.a. mentaal welbevinden, lichamelijke gezondheid, zingeving en dagelijks functioneren).

Sport en bewegen

Sport en bewegen kan een positieve bijdrage leveren aan complexe maatschappelijke vraagstukken. In de Drentse toekomstverkenning⁴ is gebleken dat betrokken professionals zich beseffen dat sport meer is dan een plezierige vrijetijdsbesteding. Sport (en bewegen) wordt in veel gevallen direct genoemd in relatie tot leefstijl en gezondheid, economie, onderwijs en vraagstukken uit het sociaal domein. Het is dus meer dan een leuke vrijetijdsbesteding.

Vier perspectieven op sport

In de landelijke sport toekomstverkenning⁵ zijn vier perspectieven geïntroduceerd om sport te beschouwen. Deze vier kunnen botsen, maar elkaar ook zeker versterken.

1. *Meeleven*: meeleven met sporters en evenementen beleven. In dit perspectief gaat het om de beleving van sport. Sport is meeleven en beleven, *reallife* of virtueel.
2. *Meedoen*: meedoen en het verenigingsleven bevorderen. In dit perspectief gaat het om samen sporten en bewegen. De betrokkenheid bij de vereniging is breder dan het zelf sporten. Sport verbindt mensen met verschillende achtergronden en wensen.
3. *Bewegen*: gezondheid bevorderen door te bewegen. In dit perspectief sport en beweeg je vaak, met wie en wanneer jij wilt. Dat kan per dag verschillen. We sporten en bewegen voor onze gezondheid en omdat het gewoon leuk is.
4. *Presteren*: talent ontwikkelen, presteren en prijzen winnen. Topsporters doen er alles aan om de beste te worden. Talenten ontwikkelen zich. Sporters halen het beste uit zichzelf en elkaar naar boven.

De vier perspectieven worden als uitgangspunt genomen om het gesprek te voeren over doel en middel van de inzet van sport en bewegen binnen het uitvoeringsprogramma Drenthe,

³ Federatie voor Gezondheid (Jan. 2021). Reactie Federatie voor Gezondheid op de Discussienota 'Zorg voor de Toekomst' <https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2010/04/05/zorg-voor-je-gezondheid>

⁴ <https://trendbureau.drenthe.nl/sport-en-bewegen/>

⁵ <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/toekomstverkenning>

Samen Gezond in Beweging. Door vanaf het begin expliciet ruimte te geven aan alle perspectieven, ontstaat minder snel een tunnelvisie, waardoor slechts vanuit een of twee perspectieven op sport wordt doorgeredeneerd.

Binnen het uitvoeringsprogramma ligt het voor de hand de focus te hebben op de perspectieven meedoen en bewegen waarbij echter de kracht van sport vanuit meeleven en presteren kan bijdragen aan het leveren van resultaten.

2.5 Lopende programma's: wat doen we al?

In Drenthe lopen al een aantal mooie programma's die bijdragen aan de ambities en doelen van het MJP Drenthe, Samen Gezond in Beweging.

Drenthe Beweegt

Drenthe beweegt 2021-2025 bouwt voort op de resultaten tussen 2010 en 2020, waarin Sport en Bewegen is uitgegroeid tot een substantieel beleidsinstrument, dat ingezet wordt op vele beleidsterreinen en dat gewaardeerd is met de titel European Community of Sports 2019.

Drenthe Beweegt 2021-2024 gaat de resultaten van eerdere periodes borgen en versterken en wil een aantal thema's binnen sport en bewegen, waar in het vorige decennium (nog) weinig aandacht aan is besteed, onderzoeken en ontwikkelen wanneer het kansrijk is. Programma's Drenthe beweegt 2021-2024 zetten in op de volgende thema's: 1) Meedoen, 2) Gezond bewegen, 3) Natuur, 4) Sport, 5) Infrastructuur, 6) Borging en leren.

Organisatie:

De Drentse gemeenten en de provincie Drenthe zijn samen opdrachtgever van het programma Drenthe Beweegt. De inhoud van het programma wordt vastgesteld in het VDG-PHO Sport, maar de subsidie wordt verstrekt vanuit elke separate overheid. Drenthe beweegt wordt gefaciliteerd door opdrachtnemer SportDrenthe. Drenthe beweegt is een netwerkorganisatie met zowel overheids- als maatschappelijke partners.

De dagelijkse leiding en regie ligt bij een programmamanager, die regulier wordt ondersteund door een regiegroep met vertegenwoordigers van de partners. Tweemaal per jaar worden en Partner- bijeenkomsten georganiseerd waar bestuurders en directeurs op de hoogte worden gebracht van de ontwikkelingen van het programma.

Drenthe Gezond

Het doel van Drenthe gezond is om de ervaren gezondheid van Drenten te verhogen in een omgeving die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. Hierin draait het om meedoen aan de maatschappij, mentale & lichamelijke gezondheid, dagelijks functioneren, zingeving in het leven

en de kwaliteit van leven. De afgelopen 4 jaar heeft Drenthe gezond zich ingezet om inwoners zo (positief) gezond mogelijk te laten opgroeien en ouder te laten worden. Met als basis de programma's Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG), Kans voor de Veenkoloniëen (KvdV) en Gezond in de Stad (GIDS). Dit is al snel uitgebreid met andere organisaties en initiatieven. Drenthe gezond is actief bezig geweest met het versterken van professionals, verbinden van bestaande activiteiten & programma's en het ontwikkelen en uitvoeren van provinciale projecten en campagnes. Altijd vanuit lokale vraagstukken en/of landelijke ontwikkelingen en trends.

Bij Drenthe gezond komt kennis en expertise gericht op gezondheidspreventie samen. Met alle betrokken partijen wordt de brug geslagen tussen lokaal & regionaal, onderzoek & praktijk. Verbindend in het programma is de programmamanager die regisseert, verbindt en coördineert. Drenthe gezond zet in op: 1) het netwerk provinciaal, 2) De IWP Drenthe gezond, 3) campagnes en projecten en 4) ondersteuning op maat. In het programma Drenthe gezond wordt opgepakt wat gemeenten lokaal niet meer kunnen, ingesprongen op leemtes en verbindingen gelegd om de aanpak te versterken. 5 speerpunten hierbij:

1. Gemeenten ontzorgen op preventievraagstukken, door provinciale of lokale ondersteuning indien nodig op maat. Ondersteuning gemeenten op vraagstukken/maatwerk
2. Netwerk verbinden, alle organisaties gericht op preventie en een eerste stap naar de zorg, zoals de GLI. Ontstaan van kruisbestuiving (bijvangst), samenwerken en samen leren.
3. Eigen regie van inwoners verhogen door op zoek te gaan naar de vraag achter de vraag. Dit met partners vanuit het netwerk.
4. Campagnes en projecten initiëren om te werken aan een gezondere omgeving
5. Inspringen op trends en kansen voor de provincie gericht op gezondheid.

Op dit moment bestaat het netwerk Drenthe gezond uit de partners: GGD Drenthe, CMO STAMM, JOGG Nederland, Zorgbelang Drenthe, GezondIn/Pharos, Kans voor de Veenkoloniëen/ZIF, Hanzehogeschool, SportDrenthe, IVN Noord, Zorg1punt5, UMCG/GECKO onderzoek, VNN, Sterk uit Armoede, de provincie Drenthe en de 12 gemeenten van Drenthe.

GIDS

De gezondheidsverschillen tussen mensen met een hoge en mensen met een lage opleiding zijn niet acceptabel. Gelukkig kunnen we gezondheidsverschillen verkleinen. Zo werken we met GezondIn aan een langer en gezonder leven. Gezondheid hangt samen met een heleboel andere zaken als zelfredzaamheid, eenzaamheid, stress door financiële problemen en of je echt deelneemt aan de samenleving. Daarom kun je gezondheidsverschillen niet verkleinen door alleen informatie te geven over een gezonde leefstijl. Je moet als gemeente alle oorzaken

aanpakken. In Drenthe zijn er 9 GezondIn gemeenten. Daarnaast is GezondIn betrokken in het netwerk van Drenthe gezond.

JOGG

Gezonde jeugd, gezonde toekomst. JOGG streeft naar een 'leefstijltransitie' van ongezond naar gezond leven. Maar de samenleving verander je niet in één dag. Je hebt draagvlak nodig, ideeën, strategieën, experimenten en tijd. JOGG bouwt lokaal, regionaal, landelijk en internationaal aan een werknets om samen de leefomgeving van kinderen en jongeren gezonder te maken. In Drenthe zijn alle gemeenten aangesloten bij JOGG. Daarmee heeft elke gemeente een JOGG-regisseur in dienst die bouwt aan het lokale werknets. Bij Drenthe gezond is de regio-coördinatie in gevuld om te bouwen aan een regionaal werknets. Samen maken we gezond gewoon.

Aan de slag met preventie (ADSMP)

Op 1 oktober 2018 zijn de 12 Drentse gemeenten gestart met het project 'Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten'. In dit project gaan de gemeenten samen met GGD Drenthe, SportDrenthe/Drenthe gezond, CMO STAMM, de Werkplaats Sociaal Domein Noord en de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord-Nederland aan de slag met de grote gezondheidsverschillen in de provincie Drenthe. Het doel van het project is om de gezondheid van de inwoners te bevorderen, het optimaliseren van ingezette (mix van) interventies, en om daarbij van elkaar te leren. Het project loopt tot 2023.

Kans voor de Veenkoloniën

Het programma Kans voor de Veenkoloniën biedt een bijzondere mogelijkheid om in acht jaar tijd de leefsituatie en de ervaren (positieve) gezondheid te verbeteren van iedereen die woont, werkt en leeft in de regio. Dit doen we samen, vanuit de kracht van de bewoners, betrokken gemeenten, ondernemers en organisaties in de Veenkoloniën. In Drenthe worden 5 gemeenten ondersteund door KvdV en sluit KvdV aan in het netwerk van Drenthe gezond. KvdV loopt tot juli 2023.

Project Shared Savings

Vanuit het programma Kans voor de Veenkoloniën is de pilot Shared savings gestart. Dit programma geeft aandacht aan de relatieve gezondheidsachterstanden in de vroegere veenkoloniën. Met verschillende gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe (gestart in Hoogeveen en Coevorden, momenteel alleen Coevorden) wordt er gewerkt aan het verbeteren van het welzijn, de gezondheid, de leefstijl en de levensverwachting van inwoners in de regio. Het doel is om structureel geld te creëren voor het voorkomen van problemen en de kosten voor de zorg aan de inwoners te verminderen. Deze verminderde zorgkosten kunnen vervolgens

weer worden geïnvesteerd in het in stand houden of ontwikkelen van nieuwe preventieprojecten. Dit traject liep in eerste instantie tot 2019 en is nu verlengd tot juli 2023.

Alliantieprojecten Sociale Agenda provincie Drenthe 2020-2023

Vanuit de Sociale Agenda van de provincie Drenthe 2020-2023 lopen er projecten onder verschillende thema's (leefbaarheid & gezondheid en vitaliteit) die bijdragen aan de doelen van het MJP en UVP. Het doel van de Sociale Agenda is dat iedereen gezond, gelukkig en veilig kan opgroeien in Drenthe. Samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties is de provincie aan de slag vóór en met de inwoners van Drenthe. Hiermee wil de provincie een extra steuntje in de rug bieden om innovatieve projecten verder te brengen. Voorbeelden van projecten die zijn toegekend die hieraan bijdragen zijn: Scoren voor gezondheid (bewust maken van het belang van een gezonde leefstijl) en Kwiekstee (sociale ondernemers die de Drentse inwoner helpen te investeren in een kwiek leven, met preventie als uitgangspunt).

Uitvraag activiteiten in Drenthe

Naast bovenstaande programma's en activiteiten gebeurt er natuurlijk al veel meer in Drenthe. In het voorjaar van 2021 is er een uitvraag gedaan in Drenthe om te achterhalen wat er allemaal speelt in Drenthe. Deze uitvraag heeft een zeer uitgebreid overzicht opgeleverd van de activiteiten, programma's, beleidsdocumenten en plannen in de provincie. Op hoofdlijnen kan worden gesteld dat op alle doelen al wel activiteiten worden gedaan. Vanwege de omvang van het overzicht is ervoor gekozen om deze niet bij te voegen als bijlage. Het overzicht is in te zien via: https://drive.google.com/file/d/18145leQqs-GYc_JyKq2_G9BCdOZ9dn7s/view?usp=sharing

2.6 De rol van achtergrondkenmerken

Uit het rapport 'Een eerlijke kans op gezond leven' van de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving, blijkt dat de kansen op een gezond leven in Nederland niet gelijk verdeeld zijn. Zo zijn er verschillende achtergrondkenmerken die invloed hebben op de gezondheid. Bij het uitvoeren van het UVP Drenthe Samen Gezond in Beweging is het daarom noodzakelijk om hier rekening mee te houden.

- *Sociaal Economisch Status*: mensen met een lage SES hebben een 7 jaar lagere levensverwachting en 15 jaren minder die zij doorbrengen in een goede ervaren gezondheid. Daarnaast rookt 16% van de vrouwen tijdens de zwangerschap als zij basisonderwijs of VMBO hebben gedaan, tegenover 3% van de vrouwen die HBO of universiteit heeft gedaan.
- *Werk en inkomen*: 90% van de mensen met betaald werk voelt zich gezond, 76% van de mensen zonder betaald werk. 1 op de 5 jongeren tussen de 4 en 18 uit de laagste

inkomensgroepen hebben overgewicht, tegenover 1 op de 10 uit de inkomensgroepen daarboven.

- *Onderwijs en laaggeletterdheid*: 1 op de 3 Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden en 2,5 miljoen mensen zijn laaggeletterd. Van de mensen die aangeven een zeer slechte gezondheid te hebben is 25% laaggeletterd. Bij mensen met een goede gezondheid is dit 9,1%.
- *Wonen*: mensen met een uitkering in een huurhuis ervaren minder levenskwaliteit dan mensen met een uitkering in een koophuis.

2.7 Contextueel kader

Binnen de opdracht voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma zijn er een aantal kaders waar rekening mee gehouden wordt.

- Dynamisch proces; het tot stand komen van het UVP en deze ook verder brengen de komende jaren is een dynamisch proces. Het wordt belangrijk gevonden om aan te sluiten op de actualiteiten die spelen. Daarom wordt ervoor gekozen om de speerpunten van het UVP per jaar te bepalen. De visie, doelen, ambities en uitgangspunten van het MJP zijn de stabiele basis.
- Corona; het totstandkomen van het MJP en het UVP speelt in de coronacrisis. Deze is van grote invloed op het leven van de Drenten en ook op hun gezondheid.
- Nieuw kabinet 2021: in maart 2021 zijn Tweede Kamer verkiezingen geweest, hiertoe hebben de zorgverzekeraars bijbehorende visiedocumenten/verkiezings papers opgesteld.
- Nieuwe collegeperiode; in 2022 lopen de collegetermijnen van de verschillende gemeenten af. Ook de provincie Drenthe heeft een nieuwe collegeperiode. Nieuwe bestuurssamenstellingen kunnen leiden tot nieuwe inzichten in het UVP.
- Vanuit VWS is aangegeven dat er een zogenaamde 'regionale preventie infrastructuur' moet komen. Hierbij gaat het erom dat je regionaal samenwerkt en kijkt welke focus er aangebracht wordt, hoe je dit doet, en ook aandacht hebt voor regionaal vs. lokaal en de middelen.

3. Dynamisch deel: speerpunten voor 2021

Het Uitvoeringsprogramma Drenthe, Samen Gezond in Beweging bestaat uit bovenstaand statisch deel en uit een dynamisch deel dat per jaar ingevuld wordt naar gelang wat er op dat moment speelt en nodig is. Het gaat hierbij om een extra focus op regionaal niveau die wordt aangebracht d.m.v. jaarlijkse speerpunten, niet om een vervanging van wat er al loopt vanuit het MJP.

3.1 Toelichting speerpunten

In Januari 2021 is gestart met een uitvraag onder gemeenten en uitvoerende partners in het veld op de thema's, ambities en doelen van het MJP. Hiermee is veel inzicht verkregen in wat er allemaal al lokaal en regionaal aanwezig is aan activiteiten, plannen, programma's, etc. Op basis hiervan is de conclusie getrokken dat er gekozen wordt voor een aanpak per jaar. In ieder jaar ligt er extra focus op speerpunten die op dat moment relevant zijn. Hoe deze focus wordt ingevuld wordt verderop in dit stuk beschreven. Om de speerpunten te kiezen is er gekeken naar welke thema's vaak terugkomen, zowel in het maatschappelijke gesprek, landelijke nota's, als de ambities en doelen van het MJP. Hiervan is een shortlist opgesteld die is voorgelegd aan de ambtelijke themagroep en de brede brainstormgroep.

Er is naar voren gekomen dat m.n. de thema's 'Gezond gewicht' en 'Verantwoord middelengebruik' op dit moment hoog op de verschillende agenda's staan.

Dit zijn de speerpunten waar we de eerste periode/het eerste uitvoeringsjaar 2021 extra focus op aan gaan brengen middels het UVP Drenthe, Samen Gezond in Beweging. Voor deze speerpunten kijken we hoe lokaal en regionaal elkaar kunnen versterken. Hiermee is, zoals eerder vermeld, niet gezegd dat andere thema's en ambities geen aandacht meer krijgen. Lopende activiteiten en plannen kunnen dus blijven doorlopen.

3.2 Speerpunten 2021

Speerpunt 1: gezond gewicht

Overgewicht is na roken de belangrijkste oorzaak van ziekten in Nederland. Sinds de jaren '80 komt overgewicht steeds vaker voor. In Drenthe is het aantal mensen met overgewicht vanaf dat moment verdriedubbelt en deze trend zet nog steeds door.

- Bij kinderen rond de 10 jaar heeft 16% overgewicht in Drenthe.
- Bij 19 tot 34-jarigen 1 op de 3.
- Bij volwassenen meer dan de helft.

- Bij 65-74-jarigen 2 op de 3.

Overgewicht komt, in meer of mindere mate, door heel Drenthe voor. Wel zien we dat de sociaaleconomische status (SES) een belangrijke rol speelt. Een lage SES gaat vaak samen met een minder gezond gewicht. Ook andere achterliggende problemen spelen een rol bij overgewicht. Daarnaast hebben we te maken met een *obesogene samenleving*; maatschappelijke factoren die de bevolking (over de hele wereld) dik maken. Denk hierbij aan beschikbare voeding en bijbehorend prijsbeleid en de inrichting van de publieke ruimte.⁶

In heel Drenthe zet deze negatieve trend zich dus nog steeds voort, en is er actie nodig om gezond gewicht te behouden of te verkrijgen.

Samen en integraal is één van de uitgangspunten van Drenthe Samen Gezond in Beweging. Uit het themarapport Gezond Gewicht komen 4 pijlers naar voren om op integrale wijze aan de aanpak van overgewicht te kunnen werken. Op alle vier de pijlers worden momenteel al interventies en programma's uitgevoerd in Drenthe. Wel zijn er nog aanbevelingen voor versterking.

- *Voorlichting en educatie*: Er is extra aandacht nodig voor andere doelgroepen dan de kinderen van basisschoolleeftijd en hun ouders. Het gaat hierbij om: 1) ouders van kinderen 0-4 jaar, 2) jongeren van 12 jaar en ouder binnen schoolsetting, 3) verbinden van voorlichting en educatie aan volwassenen aan andere gemeentelijke activiteiten, 4) voorlichting en educatie aan ouderen vanuit samenwerking tussen ouderenverenigingen, 5) welzijnswerk en lokale werkgroep integrale ouderenzorg en 6) samenwerking met private partijen.
- *Signalering, advies, ondersteuning*: Kansen zijn vooral gericht op structurele signalering (voor alle doelgroepen) en samenwerking door professionals (domein overstijgend) omdat problematiek rond overgewicht in het leven van mensen verschillende dimensies en achtergronden kent (*life events*, armoede, vaardigheden profs, stress).
- *Fysieke en sociale omgeving*: Kansen zijn gericht op; uitbreiden aantal Gezonde Scholen, Gezonde Kantines, Gezonde Sportkantines, Gezonde Supermarkten. En stimuleren van bewonersinitiatieven om de leefomgeving aantrekkelijker en gezonder in te richten.
- *Regelgeving en handhaving*: Kansen richten zich op; 'Health in all policies', de gezonde leefomgeving meenemen als criterium voor vergunningverlening, een gezonde leefomgeving opnemen in de omgevingsvisie.

---

⁶ Themarapport Gezond Gewicht in Drenthe, dec 2020, GGD Drenthe

Speerpunt 2: Verantwoord middelengebruik

Roken

Zowel landelijk als in Drenthe is er een daling te zien in het aantal rokers.⁷ In Drenthe wordt echter wel meer gerookt dan landelijk. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat rokers in corona tijd weer meer zijn gaan roken.⁸ Echter, is er ook een verschuiving in de sociale norm rondom roken zichtbaar. Roken wordt door steeds meer groepen in de samenleving minder geaccepteerd. Overigens geldt dat er niet gesproken kan worden van één norm, iedere setting kent eigen sociale normen (rondom roken).

De verwachting is dat er met het huidige beleid sprake is van extra inspanningen en daarmee een daling van het aantal rokers te verwachten is. In het huidige beleid wordt dit bijvoorbeeld gedaan door de Rookvrije Generatie in (bijna) alle gemeenten in Drenthe.

- *Voorlichting en educatie:* kansen zijn gericht op: campagnes om te stoppen met roken (Stoptober, PUUR).
- *Signalering, advies en ondersteuning:* kansen zijn gericht op: begeleiding bij gedragsverandering, nicotinevervangende middelen, recept medicatie, en het stimuleren van zorgverleners om stoppen met roken te bespreken met patiënten.
- *Fyieke en sociale omgeving:* kansen zijn gericht op: het creëren van rookvrije schoolpleinen, speelplekken en werkplekken. Extra aandacht moet hierbij uitgaan naar mensen met een lage of midden sociaal-economische positie.
- *Regelgeving en handhaving:* kansen zijn gericht op: rekening houden met rook preventiebeleid bij afgeven van bijv. vergunningen, subsidies of in plaatselijke verordeningen. Daarnaast het ondersteunen van initiatieven en organisaties.⁹

Alcohol

In Drenthe wordt meer alcohol gedronken dan landelijk. In de meeste settings is het geaccepteerd om alcohol te gebruiken en om af en toe dronken te zijn. Ook drinken onder de 18 jaar is redelijk geaccepteerd. Het aantal jongeren onder de 18 dat alcohol gebruikt daalt gelukkig wel. De leeftijd waarop jongeren voor het eerst drinken lijkt ook naar boven te schuiven.

Juist omdat alcoholgebruik maatschappelijk zo geaccepteerd is, is het terugdringen van (schadelijk) alcoholgebruik een uitdaging.¹⁰

---

⁷ gezondheidsgegevensdrenthe.nl

⁸ <https://www.volksgezondheidtoekomstverkenning.nl/c-vtv>

⁹ <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/roken/een-integrale-aanpak>

¹⁰ gezondheidsgegevensdrenthe.nl

De kansen zitten vooral in het verder realiseren van een sociale en fysieke omgeving waarin niet drinken normaal is. Actie is nodig om de ambities van het landelijke preventie akkoord te halen.

- *Voorlichting en educatie*: kansen zijn gericht op het bekendmaken van wet- en regelgeving, het verspreiden van kennis, lesprogramma's, campagnes en e-health gericht op bewustwording.
- *Signalering, advies en ondersteuning*: kansen zijn gericht op vroegsignalering en het versterken van de samenwerking tussen gemeente, zorgverleners en zorgverzekeraars.
- *Fysieke en sociale omgeving*: kansen zijn gericht op de inrichting van de fysieke omgeving zoals de openbare ruimte, sportkantine, uitgaansgebieden etc. Alcoholbeleid kan worden gestimuleerd.
- *Regelgeving en handhaving*: kansen zijn gericht op lokale regels voor o.a. de horeca.¹¹

Drugs

De cijfers over drugsgebruik door jongeren in Drenthe liggen laag (cijfers volwassenen en jongvolwassenen medio 2021 beschikbaar). Ouders accepteren drugsgebruik van hun kinderen over het algemeen niet. Het thema drugsgebruik speelt nog wel in veel gemeenten. Hierbij gaat het met name om: drugsgebruik om beter in staat te zijn om te presteren, drugsgebruik en onveiligheid rondom plekken waar gedeald wordt, drugsdealen rondom scholen en drugsgebruik en criminaliteit/prostitutie.

Oftewel, in de beleving is drugsgebruik een groot (maatschappelijk) probleem maar de cijfers laten zien dat het in beperkte mate wordt gebruikt.

- *Voorlichting en educatie*: kansen zijn gericht op het met zorg inzetten van drugsvoorlichting voor specifieke doelgroepen. Bij niet-gebruikers kan dit namelijk juist nieuwsgierigheid wekken en (onjuiste) normen neerzetten.
- *Signalering, advies en ondersteuning*: kansen zijn gericht op: het opzetten en onderhouden van een goede keten.
- *Fysieke en sociale omgeving*: kansen zijn gericht op: een integrale aanpak. Hierbij letten op de volgende aspecten die een rol spelen: communicatie over en handhaving van huisregels voor drugs op een evenement, deelname aan activiteiten door jongeren onder invloed in de setting van jongerenwerk, locaties van coffeeshops in een gemeente.
- *Regelgeving en handhaving*: kansen zijn gericht op: het opstellen van aanvullende huisregels bij bijvoorbeeld scholen en jongerenwerk en drugsbeleid ondersteunen met lokale regelgeving.¹²

¹¹ <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/alcohol/integrale-aanpak>

¹² <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/drugs/integrale-aanpak>

4. Proces en uitvoering

4.1 Hoe kunnen we een regionale plus aanbrengen op deze speerpunten?

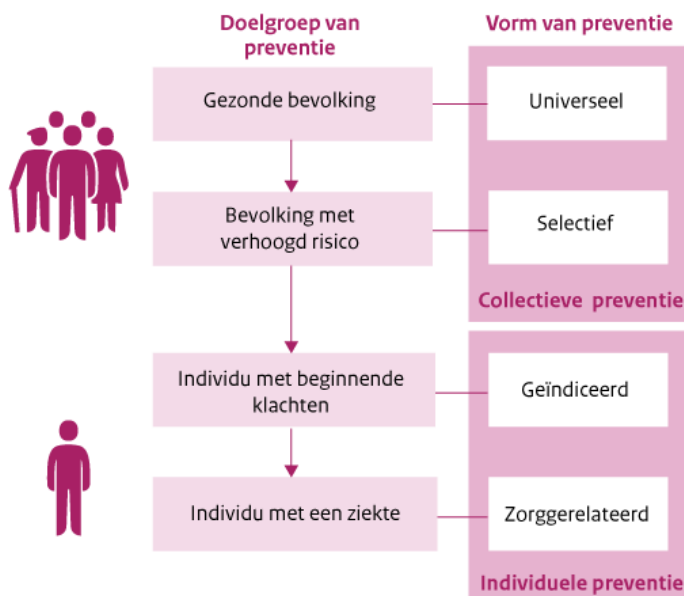
Er worden al veel inspanningen geleverd op de thema's Gezond Gewicht en Verantwoord Middelengebruik (bijlage 4)¹³. Daarnaast is er een goed beeld van de situatie in Drenthe op deze thema's en op welke aspecten er inzet nodig is.

Om een regionale plus aan te brengen willen we ons vanuit het UVP Drenthe Samen Gezond in Beweging met name inzetten op de collectieve activiteiten en preventie en door middel van een netwerkaanpak. Hierbij is dus veel aandacht voor de fysieke en sociale leefomgeving (universele preventie, randvoorwaarden, collectief) en een goede verbinding van sociaal naar zorg.

Dit is het niveau waar we als regio iets over kunnen zeggen, waarop we iets kunnen doen, en waarvoor we met het UVP Drenthe Samen Gezond in Beweging dus op het goede schaalniveau zitten. Hierbij is het wel belangrijk om een goede wisselwerking te hebben met de individuele gemeente die ervoor zorgt dat er met deze activiteiten goede aansluiting wordt gevonden bij hun inwoners en er een goed 'vangnet' is voor de individu.

Beleidsmatig kun je zeggen dat we ons provinciaal vooral richten op collectieve preventie en activiteiten die zich richten op 2 aspecten:¹⁴

- 1) De gezonde bevolking (of delen daarvan) en het bevorderen en actief beschermen van de gezondheid van de bevolking.
- 2) Bevolkingsgroepen met een verhoogd risico en het voorkomen dat personen met één of meerdere risicofactoren ziek worden/achteruit gaan in de gezondheid.

¹³ Dit overzicht is samengesteld obv de input die door gemeenten en partners is aangeleverd. Sommige partijen hebben (nog) niks aangeleverd en staan daarom niet opgenomen in dit overzicht. Dit betekent niet dat hier geen activiteiten plaatsvinden.

¹⁴ Verkiezingspaper CZ, Menzis en Zilveren Kruis.

Uitvoering op basis van JOGG aanpak

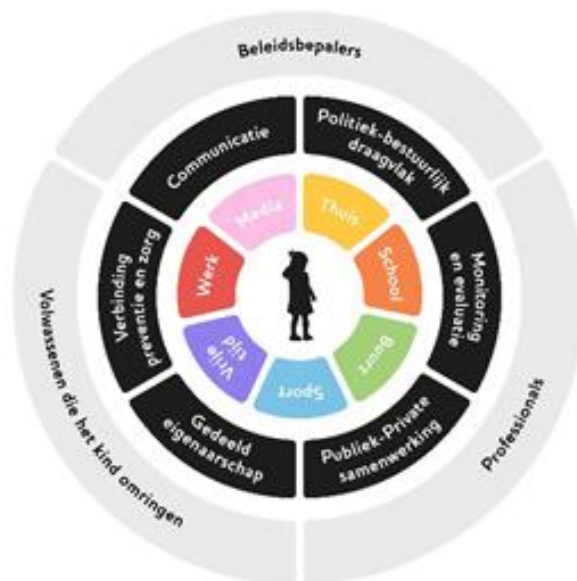
Voor de uitvoering van de speerpunten Gezond Gewicht en Verantwoord Middelengebruik maken we gebruik van de JOGG-aanpak. Deze benadering sluit aan bij de eerdergenoemde gezondheidsconcepten, de vier pijlers van integraal werken, en is in te zetten voor alle doelgroepen. De JOGG-aanpak is een integrale en multidisciplinaire methode waarmee de sociale en fysieke omgeving waarin we leven structureel gezonder wordt gemaakt. Onder het motto: samen maken we gezond gewoon.

Een gezonde omgeving creëer je alleen door in te zetten op een onderbouwde integrale methodiek. Er worden lokale en regionale netwerken gevormd die concreet werken aan het gezonder maken van de omgeving vanuit de hele gemeenschap.

De aanpak gaat allereerst uit van de persoon als middelpunt. Daarbij wordt gewerkt aan zes essentiële voorwaarden als basis, om lokaal en regionaal aan de slag te gaan; politiek-bestuurlijk draagvlak, publiek-private samenwerking, gedeeld eigenaarschap, verbinding van preventie en zorg, monitoring en evaluatie, en communicatie. Daarnaast wordt er onderscheid gemaakt tussen zeven omgevingen om op in te zetten: thuis, school, buurt, sport, vrije tijd, werk en media.

Zo werkt de JOGG-aanpak

 = 0 t/m 19 jaar
  = Leefomgevingen
  = Voorwaarden
  = Landelijk netwerk

4.2 Proces en uitvoering voor 2e helft 2021

Een gedegen integrale aanpak kost tijd. Als je impact wil maken is het belangrijk om in te zetten op een goed lopende structuur, gedeeld eigenaarschap en het proces dat steeds wordt geëvalueerd en bijgesteld.

De gekozen thema's voor het UVP Drenthe, Samen Gezond in Beweging voor 2021 worden op de volgende manier verder uitgewerkt:

1. Er vindt voor beide speerpunten (Gezond Gewicht en Verantwoord Middelengebruik) een startbijeenkomst plaats. Hiervoor worden partners in het Drentse netwerk uitgenodigd. Onderdelen van de bijeenkomst:
  - a. Toelichting op de ontwikkelingen (cijfers en gezondheidsconcepten).

b. Gesprek met het netwerk.

Drenthe Gezond heeft onlangs al een bijeenkomst gehouden m.b.t. Gezond Gewicht en is voornemens om dit te doen voor Verantwoord middelengebruik.

2. Op basis van de uitkomsten van de startbijeenkomst wordt een vervolg aangekleed met een kleinere groep. Deze groep gaat bezig met het verder concretiseren.
3. De speerpunten Gezond Gewicht en Verantwoord Middelengebruik komen (daarna) standaard terug als bespreekpunt op de agenda van projecten/overleggen die met deze thema's bezig zijn/moeten (o.a. VDG G&W, het VDG Sport en het Drents Zorglandschap).

De governance rondom deze uitvoering wordt nog verder uitgewerkt. (Zie hoofdstuk 5. Infrastructuur en Governance). Het proces om te komen tot een goede uitvoering en governance is nog in volle gang. Dat betekent niet dat de concrete uitvoering on-hold staat.

De speerpunten Gezond Gewicht en Verantwoord Middelengebruik kunnen als volgt worden geconcretiseerd:

Domeinen JOGG- model geconcretiseerd voor Gezond Gewicht en Verantwoord Middelengebruik		
Omgevingen	Gezond Gewicht	Verantwoord Middelengebruik
Thuis		
School	Gezonde school, groene schoolpleinen, Daily Mile	Rookvrije schoolpleinen
Buurt	BIOR, Gezondere Supers	Rookvrije omgeving
Sport	Gezondere sportkantines, convenant gezonde sportevenementen	Rookvrije sportparken, verantwoord alcohol gebruik, Team:Fit
Vrije tijd	Gezonde buurthuizen, kinderboerderijen, speeltuinverenigingen en dagje uit attractieparken, Kindermenu 2.0	NIX 18
Werk	Vitale werkvloer	Rookvrije werkplek, stoppen met roken cursus
Media		Stoptober, Dry january

4.3 Proces en uitvoering voor 2022 t/m 2024

Er is voor gekozen om het UVP Drenthe Samen Gezond in Beweging als een dynamisch document te beschouwen. Daarom worden de speerpunten per jaar gekozen en vastgesteld.

Wel is het goed om te benoemen dat we van tevoren weten dat de gekozen speerpunten niet binnen 1 jaar volledig opgelost zullen zijn, het zijn thema's met een lange adem. Daarom is het

belangrijk om te zorgen dat de aandacht voor het speerpunt en de behaalde progressie aan het eind van het jaar is geborgd.

Met de geleerde lessen van dit jaar in het achterhoofd worden de volgende stappen geschetst om te komen tot nieuwe thema's. Hierbij wordt ervoor gekozen om de inhoud leidend te laten zijn (anders zou er in het najaar van 2021 al gestart moeten worden met dit proces).

- Stap 1: 1e helft april jaar x: inventariseren welke onderwerpen we als professionals gezamenlijk zien terugkomen in de doelen en ambities van het MJP, de huidige maatschappelijke context, recente toonaangevende nota's etc. Hierbij ook de uitkomsten van de stemming vorig jaar meenemen (bijlage 2).
- Stap 2: 2e helft april jaar x: samenbrengen input en shortlist opstellen. Shortlist wordt d.m.v. een stemming voorgelegd aan zoveel mogelijk betrokkenen bij het UVP. Meest gekozen speerpunten worden gekozen als focus voor komend jaar.
- Stap 3: 1e helft mei jaar x: uitwerken van de speerpunten; hoe zien we deze in het licht van de uitgangspunten uit het MJP? Waar en hoe kunnen we zorgen voor een regionale plus?
- Stap 4: juni jaar x: vaststelling nieuwe speerpunten.
- Stap 5: septemeber jaar x: startbijeenkomsten voor de gekozen speerpunten.

Stem van de inwoner

Een van de uitgangspunten van het MJP Drenthe, Samen Gezond in Beweging is '*samen en integraal*'. Dit betekent niet alleen samen met betrokken partijen als gemeenten en uitvoerende organisaties, maar ook samen met inwoners. Inwoners kennen hun eigen regio en weten wat er speelt en wat er nodig is. Op Drenthe breed niveau is deze input wellicht lastiger om van inwoners te vragen. Bij de uitvoering van het UVP en het vervolg de komende jaren wordt daarom het volgende voorgesteld:

- Bij het opstellen van de speerpunten voor de komende jaren hebben we de intentie om ervaringsdeskundigen te betrekken bij het proces door hem/haar bijvoorbeeld aan te laten sluiten bij de brainstormgroep. Ervaringsdeskundigen zijn, meer dan de gemiddelde inwoner, gewend om te denken en praten op een meer regionaal niveau¹⁵.
- De directe betrokkenheid van inwoners wordt geborgd in de lokale uitvoering van het UVP. Iedere gemeente zoekt op eigen wijze afstemming met de inwoner, op een manier die voor die gemeente passend is. De analyse op lokale sport- en preventie akkoorden die is gedaan kan eventueel helpen bij het verlenen van handvatten hiervoor.

---

¹⁵ De exacte implementatie hiervan en de borging van de stem van deze ervaringsdeskundige behoeven nog verdere uitwerking.

5. Infrastructuur en governance

Voor een goede uitvoering op dit thema is het belangrijk dat de verhouding tussen de verschillende overlegstructuren en de uitvoering duidelijk is. Tijdens het opstellen van dit Uitvoeringsprogramma worden er verschillende gesprekken gevoerd en acties uitgezet om te komen tot deze goede governance. Het gaat om de volgende (reeks van) gesprekken/uitvagen:

- Gesprekken tussen GGD, Zilveren Kruis en gemeenten m.b.t. samenwerking rondom preventie.
- Gesprekken m.b.t. het aanvragen van gelden voor een preventiecoalitie. Uit een eerste verkennend overleg met partners is naar voren gekomen dat de aanvraag bij VWS voor de middelen voor een preventiecoalitie vooralsnog niet passend lijkt bij de processen en ontwikkelingen die er al lopen en dat het stramien van de aanvraag beperkend kan werken. Dit betekent niet dat de vorm van een preventiecoalitie uiteindelijk ook is uitgesloten.
- Gesprekken met Drenthe Gezond. Zowel in de brainstormgroep als in de ambtelijke themagroep is aangegeven dat Drenthe gezond een mooie rol kan spelen in de netwerkstructuur die belangrijk is voor de governance. Samen met andere partijen speelt Drenthe gezond een belangrijke rol in de uitvoering van projecten en programma's. Daarnaast zijn er gesprekken met Drenthe Gezond gevoerd m.b.t. de subsidieaanvraag bij ZonMw voor Drenthe Gezond. Deze aanvraag richt zich mede op de preventiestructuur.
- Uitvraag onder leden van de brainstormgroep Drenthe, Samen Gezond in Beweging m.b.t. de huidige en toekomstige governance.
- Gesprekken met de provincie Drenthe.
- Uitkomsten VDG governance evaluatie. Hierbij is onder meer de uitkomst dat er krapte wordt ervaren in de gemeentelijke (ambtelijke) capaciteit belangrijk om rekening mee te houden. Deze inzet kan mogelijk gevolgen hebben voor de uitkomsten op het UVP.

Het eindplaatje van hoe de infrastructuur en governance eruit gaat zien is mede afhankelijk van de uitkomsten van deze gesprekken. Het tijdspad dat hiervoor wordt geschetst is dat er meer duidelijkheid is rondom de governance eind van de zomer. Uiteraard is dit mede afhankelijk van de beschikbaarheid van mensen in de zomerperiode. Uitgangspunt is om zoveel mogelijk uit te gaan van bestaande structuren (*"versterken van wat er al is en innoveren waar nodig"*).

De volgende overleggen, programma's/projecten en trajecten spelen hierbij o.a. een rol; De Drentse Gezondheidstafel, het Drents Zorglandschap (waaronder de ambtelijke en bestuurlijke themagroep Sport en Preventie), VDG G&W, VDG Sport, Regiegroep Drenthe Beweegt, Council

---

Drenthe Beweegt overlegstructuur Drenthe Gezond, AB en DB GGD, Stuurgroep ADSMP, ambtelijk netwerk ADSMP en het Drents Netwerk Positieve Gezondheid.

6. Monitoring

Het doel van de monitoring van het MJP+UVP Drenthe Samen Gezond in Beweging is het in de uitvoering volgen van de voortgang en daarbij toetsen in hoeverre de uitgangspunten, ambities en doelen zowel inhoudelijk als procesmatig bereikt worden. Het gaat hierbij zowel om het kwantitatief opleveren van de resultaten, als om de cyclus van leren en kwaliteitsverbetering. Dit speelt op verschillende niveaus van uitvoering, in samenwerking met onze stakeholders.

Voor de monitoring op specifieke thema's en projecten/programma's wordt aangesloten bij de bestaande monitoringsactiviteiten in Drenthe. Onder andere de monitoring vanuit het onafhankelijke Trendbureau Drenthe met behulp van data van de GGD en de monitoring vanuit de projecten Aan de slag met preventie en Drenthe Gezond.

Er wordt een apart monitoring voorstel uitgewerkt, waarbij indicatoren worden vastgesteld die passen bij de beleidsambities en doelen van het meerjarenbeleidsprogramma. Door middel van het monitoren van de voortgang en het bewaken van de verbinding tussen de uitvoeringsprojecten, worden de bestuurlijke opdrachtgevers (portefeuillehouders VDG overleggen 'Gezondheid & Welzijn' en 'Sport') in staat gesteld regie te voeren.

Er zijn reeds gesprekken gevoerd met betrekking tot de inhoud en opzet van het monitoringsplan. Deze gesprekken worden nog voortgezet en gaan dus in gezamenlijk overleg. Het voorstel is om de ambtelijke themagroep Sport en Preventie terug te laten komen met een voorstel voor de monitoring bij de bestuurlijke themagroep Sport en Preventie. Dit wordt in afstemming opgepakt met de provincie, Zilveren Kruis, Trendbureau Drenthe, GGD en Proscop.

7. Financiering/ dekkingsplan

We zetten met dit MJP en UVP Drenthe, Samen Gezond in Beweging in op de voortzetting van het investeren/reserveren van middelen op sport/bewegen en preventie. De bijdragen zijn hierbij niet gekoppeld aan de individuele projecten, maar aan de gezamenlijke ambities in het MJP en UVP. Uitgangspunt voor deze bijdragen is, zoals ook in het MJP genoemd, de historische bijdrages die gemeenten hebben geleverd. Een overzicht van de historische bijdragen staat in bijlage 5. In het verleden is er een jaarlijkse bijdrage vanuit gemeenten geweest voor Drenthe gezond, Drenthe beweegt, JOGG, CoS, en het Sportgala. De bijdrage voor het CoS is niet meer

van toepassing. Voor 2021 is er een extra bijdrage gevraagd voor de GLI (€1700,- per gemeente, €20.000,- vanuit Zilveren Kruis en n.t.b bedrag vanuit de provincie).

De intentie is dus om het commitment op dit thema voor de komende jaren voort te zetten. Gemeenten kunnen deze bedragen hiermee ook reserveren in de begroting. Hiermee kan de basis van de uitvoering voor het MJP en UVP worden voortgezet. Per jaar kan er worden teruggekomen op de regionale plus.

Naast gemeentelijke bijdragen, onderzoeken we voor de uitvoering van het UVP andere financieringsbronnen. Denk hierbij aan de Alliantieprojecten van de Sociale Agenda en subsidies zoals die van ZonMw en middelen vanuit VWS. Deze middelen dragen bij aan het uitvoeren van de plannen in het UVP.

Met dit tezamen kunnen we investeren in de regionale preventie, met ruimte voor lokale kleur.

#In 2021 zijn er ook steunpakketen vanuit het Rijk aangekondigd voor corona, deze sluiten aan op Welzijn, aan het eind van het jaar kan nog worden opgehaald welke inzet hieruit is gepleegd die bijdraagt aan het UVP.

Op dit moment wordt er gewerkt aan een gezamenlijk agenda voor perspectief en herstel na corona in Drenthe. Dit zou kunnen helpen bij het inzicht waar eventueel extra focus of inzet nodig is in Drenthe.

Bijlage 1: inspirerende voorbeelden en geleerde lessen

Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten *(mede mogelijk gemaakt door ZonMw)*

Goed inzicht, gerichte (mix van) interventies en gezamenlijk volhouden. Dat zijn de belangrijkste hoofdboodschappen uit 'Lessons Learned' van Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten.

Op 1 oktober 2018 zijn de 12 Drentse gemeenten gestart met het project 'Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten'. In dit project gaan de gemeenten samen met GGD Drenthe, SportDrenthe, CMO STAMM, de Werkplaats Sociaal Domein Noord en de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord-Nederland aan de slag met de grote gezondheidsverschillen in de provincie Drenthe. Het doel van het project is om de gezondheid van de inwoners te bevorderen, het optimaliseren van ingezette (mix van) interventies, en om daarbij van elkaar te leren.

De kernboodschap van ADSMP bestaat uit 7 speerpunten. Elk speerpunt heeft: opgeleverde producten, filmpjes, notities, verwijzingen en artikelen.

1. Samenhangende, integrale samenwerking voor preventieve gezondheid
2. Gebiedsgerichte (wijk- & dorpsgerichte) preventie
3. Samen met burgers en gemeenten
4. Interventies inzetten op basis van behoefte. Volgen en bijsturen.
5. Leren van elkaar
6. Nieuwe werkwijze vertalen naar reguliere werkwijze
7. Inzet van (een mix van) effectieve interventies, waar dat kan.

De gemeenten gingen aan de slag met bovengenoemde onderwerpen. Op elk onderwerp zijn ideeën, adviezen en inzichten verzameld en onderling gedeeld. Die stellen het alle gemeenten samen in staat om het beleid op deze punten verder te versterken en te verbeteren. Ook is gekeken hoe [andere gemeenten](#) in het land het hebben aangepakt.

Bijlage 2: Uitkomsten stemming 2021

In 2021 is de stemming voor de speerpunten in twee gremia gehouden. Daarbij kwam het volgende beeld naar voren. De wens in 2021 was om de uitkomsten van de stemming mee te nemen als achtergrondinfo voor het proces in 2022.

	Ambtelijke themagroep + Drenthe Gezond + GGD + VDG+ Provincie + Zilveren Kruis	Brainstormgroep
Gezond gewicht	30%	17%
Middelengebruik	17%	15%
Beweging onder jongeren	7%	15%
Inclusie en toegankelijkheid	7%	12%
Fysieke omgeving	3%	12%
Vitaal ouder worden	10%	7%
Mentale gezondheid	10%	5%
Terugdringen gezondheidsverschillen	7%	5%
Armoede	7%	5%
Eenzaamheid	3%	7%
Eigen kracht/ zelfredzaamheid	0%	0%

Bijlage 3: Stukken aan de basis van het MJP en UVP

De volgende stukken zijn de basis voor het UVP Drenthe, Samen Gezond in Beweging:

- Nationaal sport akkoord
- Nationaal preventie akkoord
- Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020 – 2024 Gezondheid breed op de agenda
- Lokale sport- en preventie akkoorden
- Sociale agenda provincie drenthe
- Regionale sport toekomstverkenning
- Themarapport Gezond Gewicht
- Een eerlijke kans op gezond leven, Raad voor Volksgezondheid en Samenleving
- Regionale sport-toekomst verkenning

Bijlage 4: overzicht uitvraag activiteiten sport en preventie lokaal en regionaal

In te zien via:

https://drive.google.com/file/d/18145leQqs-GYc_JyKq2_G9BCdOZ9dn7s/view?usp=sharing

Bijlage 5: historisch overzicht financiën

In onderstaande tabel staan de bedragen die de afgelopen jaren vanuit gemeenten zijn bijgedragen aan de verschillende programma's

	Drenthe Gezond				JOGG-NL	Fee 2020*	Drenthe Beweegt	CoS	Sportgala Drenthe
	2017	2018	2019	2020	2017 t/m 2019		2017 t/m 2020	2018 + 2019*	Per jaar
Aa en Hunze	1.860	1.860	1.860	1.860	6.000	750	4.350 x 4 - 17.400	2.000	1000
Assen	4.949	5.126	5.311	5.497	6.000	750	10.900 x 4 - 43.600	2.000	In natura om de drie jaar
Borger-Odoorn	1.870	1.940	2.011	2.081	6.000	750	4.250 x 4 - 17.000	2.000	1.000
Coevorden			2.806		6.000	750	5.750 x 2 - 11.500	2.000	1.000
De Wolden	1.811	1.811	1.876	1.876	6.000	750	3.850 x 4 - 15.400	2.000	1.000
Emmen	7.920	8.218	8.515	8.812	6.000	750	17.850 x 4 - 71.400	2.000	In natura om de drie jaar
Hoogeveen	17.219 in 1 x betaald voor 4 jaar				6.000	750	8.9-- x 4 - 35.600	2.000	In natura om de drie jaar
Meppel	2.420	2.511	2.602	2.693	6.000	750	5.300 x 4 - 21.200	2.000	1.000
Midden-Drenthe	2.465	2.558	2.650	2.743	6.000	750	5.450 x 4 - 21.800	2.000	1.000
Noordenveld	2.290	2.376	2.462	2.548	6.000	750	5.000 x 4 - 20.000	2.000	1.000
Tynaarlo	2.452	2.516	2.607	2.698	6.000	750	5.250 x 4 - 21.000	2.000	1.000
Westerveld	1.410	1.463	1.516	1.569	6.000	750	3.150 x 4 - 12.600	2.000	1.000

*Worden niet voortgezet

Voor de provincie Drenthe zijn de volgende bedragen bekend:

- Drenthe Gezond: €38.731,- (2021)
- Drenthe Beweegt: €150.000,- (2021)
- Sportgala: €15.000,- (2021)

Voor Zilveren Kruis is het volgende bedrag bekend:

- GLI: €20.000,-